

2. PARANCSOLAT

(2Mózes 32,1-10)

Ne csinálj magadnak semmiféle istenszobrot azoknak a képmására, amik fenn az égben, lenn a földön, vagy a föld alatt a vízben vannak. ⁵Ne imádd és ne tiszteld azokat, mert én, az ÚR, a te Istened, féltőn szerető Isten vagyok! Megbüntetem az atyák bűnéért a fiaikat is harmad- és negyedézig, ha gyűlölnék engem. ⁶De irgalmasan bánok ezeréig azokkal, akik szeretnek engem, és megtartják parancsolataimat.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Szűcs Ferenc: Teológiai etika, Budapest, 1993; Dr. Török István: Dogmatika; Dr. J. Douma: A Tízparancsolat; Fekete Károly: A Heidelbergi Káté Magyarázata, Budapest, 2013)

Az aranyborjú

A törvény megszegésének kísértése abban az időpontban következett be Isten népének az életében, amikor várakozni kellett Mózesre. Amikor elbizonytalanodtak, amikor már Isten képviselője sem volt a közelükben. A bibliai leírásból kiderül, hogy Mózeset ekkor még idegennek tartották. Az aranyborjú készítését megelőzte az, hogy a nép megismerte és elfogadta Isten parancsolatait egyhangúan. „*Majd fogta a szövetség könyvét, és felolvasta a nép előtt. Azok ezt mondták: Engedelmesen megtesszük mindazt, amit az ÚR rendelt.*” (2Móz 24,3) Elkötelezték magukat a Szabadító Isten mellett. Amikor azonban Mózes távol maradt a néptől, mégis eltértek ettől a fogadalomtól. Az aranyborjú elkészítését Isten kiábrázolásának szánták, nem pedig egy másik istenség kiábrázolásának, hiszen ezt mondták: „*Ez a te istened, Izráel, aki kihozott Egyiptom földjéről.*” (2Móz 32,4) Nem az volt a szándéka itt Izráelnek, hogy elszakadjon Istentől, sokkal inkább az, hogy a környező népek vallásához hasonlóan neki is kézzelfoghatóan kiábrázolt Istene legyen. De Istent nem viheti magával a nép, mert Isten viszi és hordozza tenyerén a népet.

Áron készítette el a szobrot a saját kezével, ahelyett hogy Mózes képviselőjeként további türelemre intette volna a népet.

Találkozunk még a Bibliában olyan történetekkel, amikor Istent bika formájában ábrázolták ki. Ez azért is volt Isten népe számára veszélyes, mert a kánaáni népek az általuk imádott Baalt bikaborjú formában is kiábrázolták. Számukra ez a forma az erőt jelképezte. - Miká a bírák korában a birtokán épített egy kápolnát, ahol elhelyezett egy faragott és öntött bálványszobrot. Szerződtetett egy lévita papot. Ő is Jahvét imádtá, de ennek ellenére a második parancsolat ellen vétkezett, és egy egész törzset (Dán) vitt bele a törvényszegésbe. - Később Jeroboám az ország kettészakadása után Dánban és Bételben szentélyeket állított fel, ahol Istent aranyborjú alakjában ábrázolták ki. Így akarta megakadályozni azt, hogy az északi országrészből a délbe menjenek az emberek Istent imádni. Szinte ugyanazokkal a szavakkal bátorítja az embereket, mint amit a nép mondott a Hóreb-hegy lábánál.

2. parancsolat:

A második parancsolat arra vonatkozik, hogy **Istent nem szabad máshogyan imádni, mint ahogyan ezt ő megengedi.** Az első parancsolat arra biztat, hogy az ember forduljon el minden istennek vélt hamis dologtól. Ez a második parancsolat már azt veszi alapul, hogy ez az elfordulás megtörtént, és a következő lépés az, hogy az igaz Istent igaz módon kell imádni.

Istent semmilyen formában nem lehet kiábrázolni. E mögött a tilalom mögött az áll, hogy Isten nem zárható be semmilyen véges tárgyba. Isten fenntartja magának azt a jogot, hogy akkor és úgy mutassa meg magát az embernek, amikor és ahogyan szeretné. Az egyetlen kiábrázolása Istennek, ami legitim és igaz volt: maga Jézus Krisztus. Krisztus a láthatatlan Istennek a képe (Kol 1,15).

A legnagyobb veszély a kiábrázolásában az, hogy hamis biztonságot ad. Elhiteti az emberrel, hogy Istent kézben tarthatja, befolyással lehet rá. Miközben Istent sem befolyásolni, sem irányítani nem lehet. Ez a parancsolat attól óv, hogy ne forduljon meg a rend. Ne az ember akarja Istent a hatalmában tartani. Hiszen ez egyébként sem lehetséges. A parancsolatok közül ez az, amely leginkább foglalkozik a parancs megtartásának a következményeivel. Amilyen komolyan veszi Isten a népe iránti elkötelezettségét, ugyanezt várja el a népétől is. Az a kifejezés, hogy Isten féltőn (féltékenyen) szeret, kifejezi, hogy ő maga is szenved a hűtlenségtől. A szövetségi hűség nem egy ember ügye, hanem nemzedékek láncolatának ügye.

Ha megvizsgáljuk az **áldás és az átok arányát**, akkor látható, hogy Isten irgalma mennyivel meghaladja az ítéletét. Harmad és negyedízig a szülők, nagyszülők és dédszülők generációja, akik együtt éltek, és egymásra minden tekintetben hatással voltak, ezért a törvényben ígért átok a törvény be nem tartásának a következménye lett. Ez nem egy misztikus átok átörökítődést jelent, hanem az Istenhez való hűtlenség egyenes következményét. Ezzel szemben az áldás olyan mértékű, amit már nem lehet rokonsági fokozattal megnevezni. Az atyák bűne miatti bűnhődés kérdése felvetődik később Ezékiel prófétánál. (18. fejezet) Egy izráeli közmondás szerint „az atyák ettek egrest, és a fiak foga vásott el tőle” (Ez 18,2). A prófécia szerint Isten azt ígéri, hogy mindenki kizárólag a saját bűne miatt felelős. Különösen nagy jelentősége volt ennek az üzenetnek babiloni fogság után. Ott valóban azt élték át, hogy az előző generációk bálványimádása, szövetségsgzegése miatt Isten fogsággal büntette a népet, és az utódok is viselték őseik hitetlen tetteinek a következményét. „*A fiú nem bűnhődik az apa miatt, az apa sem bűnhődik fia bűne miatt.*” (Ezékiel 18,20) A kollektív felelősség helyett az egyéni felelősséggel találkozunk itt, mint az Újszövetségben is. Az atyák által elkövetett bűn nem teheti tönkre végzetesen a fiaknak a történetét. Az irgalom az újrakezdés lehetőségét hordozza magában. Az ezres szám a harmad és a negyedíziggel szemben a történelem végéig tartó kegyelemre utal: Isten időben fel nem fogható szeretetére és irgalmára.

A törvény megszegése: A **képtilalom** kérdése a teológiatörténetben sokszor vitákat indított. A reformáció idején egyértelműen úgy értelmezték ezt a parancsolatot, hogy Istent tilos képekben kiábrázolni. Ezért nem is látható semmiféle festmény vagy kép a református templomokban. Tilos Isten kultikus célra történő kiábrázolása. A templomon kívül szabad a szemléltető képek használata.

2. PARANC SOLAT

(1Sám 17)

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(*Felhasznált irodalom:* Dr. Szűcs Ferenc: Teológiai etika, Budapest, 1993; Dr. Török István: Dogmatika; Dr. J. Douma: A Tízparancsolat)